

Prijevod je lijep i jasan. Neka mi bude dozvoljeno staviti nekoliko opazaka.

Mat 1, 25. prevodi »živeli je z njo deviško«. Mislim, da je oslabljen original. U grčkom dolazi met. „καὶ οὐκ ἐβίωσεν αὐτήν“ — Mk. 6, 20. čitamo, »marsikaj je delal po njegovih besedah«. Mislim, da bolje odgovara ne samo većini grčkih kodeksa nego i kontekstu ἡ πόρεϊ. Zorell: multas habebat dubitationes, de multis erat anxius. Mr. 6, 21.¹ Preuschen-Bauer: er war in grosser Verlegenheit Mk 6, 20.²

Djel. Ap. 25, 5. stoji »kateri izmed vas torej morejo«. U izvorniku dolazi riječ *δυνατοί*. Fest kao novi namjesnik ne pozna još institucija židovskih pa zato sa *δυνατοί* gener. označuje predstavnike židovske vjere i narodnosti. Zorell »ii inter vos qui auctoritate eminent.« — Preuschen-Bauer: er war in grosser Verlegenheit Mk 6, 20.² *ἰωδαίων οὐκ ἐταροί* (LXX. A. g. 25, 5 4.

Bilješke su korektne. Bilo bi dobro, da je u Ivanovu evanđelju nešto više bilježaka. Želimo, da ovaj lijepi prijevod uže u sve domove Slovenije i radosno očekujemo prijevod poslanica.

Dr. F. Zagoda.

Dr. Albert Koeniger: Katoisches Kirchenrecht, Freiburg i. B. (Herder & Co), 1926, str. XVI + 514.

Raspored djela je ovaj: I. Einleitung (str. 1—15); II. Geschichtliche Uebersicht (str. 16—83); III. Allgemeine Begriffe und Regeln (str. 84—110); IV. Die katol. Kirche als Rechtsanstalt (str. 111—132); V. Die kirchlichen Stände (str. 133—163); VI. Kas Kirchenamt (str. 164—189); VII. Die kirchlichen Organe (str. 190—249); VIII. Die kirchlich-religiösen Verbände (str. 250—282); IX. Kultus und Lehre (str. 283—367); X. Das Kirchenvermögen (str. 368—395); XI. Das kirchliche Gerichtswesen (str. 396—434); XII. Das kirchliche Strafwesen (str. 435—494). Alfabetško stvarno kazalo (str. 495—514).

Djelo svoje označuje sam pisac u predgovoru kao »Grundriss des (katoischen) Kirchenrechtes«. Prikazivanje je jasno i dobro, iako dosta puta manje pregledno, a kadkada i prekratko. Na građanske zakone (Njemačke Republike) uzet je primjeren obzir, Oprema djela je vanredna, kako je već kod Herdera uobičajeno.

Nije tačno (str. 12), da su svi božanski propisi apsolutni i da svi namiču tešku obvezu u savijesti. Nije tačno ni ono, što pisac (str. 12) o čisto crkvenim izriče: »Umgekehrt eignet den reinen kirchlichen Gesetzen als solchen keine absolute, im Gewissen bindende Kraft, wiewohl anderseits die Achtung vor dem kirchlichen Gesetze im allgemeinen, d. h. eben vor der kirchlichen Auktorität als Gewissenspflicht besteht...«

Na str. 54. veli se za papu: »Er trägt alles Recht „im Schreine seiner Brust“ („iura omnia in scrinio pectoris sui censetur habere“; Bonifaz VIII. c. i. in VI. I, 2), insofern er Haupt- und Urquelle alles Kirchenrechtes ist.«

¹ Lexicon graecum p. 68. — ² Griechisch-deutsches Wörterbuch II. L. p. 154. — ³ l. c. 146. — ⁴ l. c. p. III. L. p. 323

Spomenuti c. 1. in VI. I, 2 ne kazuje toga, već samo izriče, da se u Papi s pravom pretpostavlja znanje općih zakona, dok se isto za partikularne zakone i običaje ne može da pretpostavlja; kako se jasno vidi iz teksta toga dekretala: »Licet Romanus Pontifex (qui iura omnia in scrinio pectoris sui censetur habere) constitutionem condendo posteriorem, priorem, quamvis de ipsa mentionem non faciat, revocare noscatur: Quia tamen locorum specialium et personarium singularium consuetudines et statuta (cum sint facti et in facto consistent) potest probabiliter ignorare: ipsis dum tamen sint rationabilia, per constitutionem a se noviter editam (nisi expresse caveatur in ipsa) non intelligitur in aliquo derogare«.

Na str. 55, kaže se za papu: »Er wird grundsätzlich als Eigentümer des gesammten Kirchenvermögens erklärt«. Ni u srednjem vijeku nije to bila »sententia communis«.

Na str. 60. veli pisac za srednji vijek: »Die Excommunication, nun zum fast alltäglichen Strafmittel geworden und selbst gegen Tote und Tiere verwendet, schied man in eine excommunicatio maior und minor...« Što se ovdje veli za izopćivanje pokojnika, nije tačno, a što se veli za izopćivanje životinja, nije ispravno.

Na str. 63. veli pisac: »Bald danach (iza god. 1570.) begannen jedoch die katholischen Grossmächte ihre schliesslich zum Recht erklärte Einmischung in die jeweilige Papstwahl (ius exclusivae, dauernd seit 1590.)«. Koliko bi se ovdje izricalo, da je Crkva konačno takovom uplitanju priznala pravni značaj, ne bi bilo ispravno.

Na str. 88. i 89. označuje pisac izrazom »potestas dominativa« vlast izdavati naloge (Befehlsgewalt), dok je u pravnoj terminologiji usvojeno, da se tim izrazom označi samo sukromna vlast u opreci prema javnoj vlasti.

Riječi kan. 101, § 1. n. 1.: »electus habeatur senior ordine vel prima professione vel aetate« prevodi pisac (str. 94): »gilt der rang — dienst — oder lebensältere der Kandidaten als gewählt.« No »ordo« ne znači »Rang«, već red, a »professio« ne znači »Dienst«, već zavjetovanje.

Na str. 104. stavlja pisac pravne običaje među pravne iznimke (Rechtsausnahmen). To nije opravdano, jer pravni običaj ima iste učinke kao i zakon i nije ni više ni manje iznimna pravna norma, nego li je to sam zakon.

Govoreći o zapreki dobi veli pisac (str. 309): »... der Mann muss das 16., die Frau das 14. Lebensjahr vollendet haben. Vor erlangter Pubertät würde zudem ein natürlich trennendes Hindernis bestehen«. Ne stoji, da privremena nemoć (impubertas) tvori ženidbenu zapreku.

Na str. 309. veli pisac naprosto, da »exstirpatio uteri et ovariorum« tvori (u ženi) zapreku nemoći. No i danas je još jako prijeporno, da li je takova žena samo »sterilis« ili »impotens«.

Na str. 314. navodi pisac naprosto krvno srodstvo među čisto crkvenim ženidbenim zaprekama. No prijeporno je još i danas, da li je srodstvo izravne loze i prvo koljeno pobočne loze zapreka čisto crkvenoga prava ili naravnoga.

Na str. 323. veli pisac, da Ordinarij i župnik mogu oprostiti od bitne forme u slučaju, o kojemu govori kan. 1045. No Zakonik spominje tu samo »impedimenta«, a manjak bitne forme po terminologiji Zakonika nije »impedimentum«.

Dr. I. A. Ruspini.

Semaine Internationale d'Ethnologie Religieuse. Internationale Woche für Religions-Ethnologie, IV. Tagung, Milan 17.—25. IX. 1925. 8°, str. 375. Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (13, Rue Jacob, VI) 1926. Cijena 35 franc. fr.

Ovu knjigu najtoplije preporučuju već oni opširni prikazi, što su ih prije godinu i po otprilike učesnici kongresa, pripadnici 15 država, pisali u najrazličitijim revijama i novinama širom Evrope i Sjeverne Amerike. Tako i kod nas, naročito prof. dr. F. Barac u »Bogoslovskoj Smotri« (god. XIII., 1925., br. 4.) i prof. dr. A. Spiletak u dakovačkom »Glasniku« (1925., br. 22. i 23.). Zato je dovoljno, da sada upozorim samo na međusobnu vezu i glavne značajke radova, koji su sadržani u toj knjizi, jer je detaljna analiza i onako nemoguća poradi obilnoga gradiva.

Pored općenitih bilježaka o organizaciji i o tijeku kongresa (str. 5.—20. i 336.—340.), pored dvaju dodataka o slijedu etnološko-prehistorijskih kultura (sa kartama) i o sabiranju materijala za antropogeografiju (str. 341.—356.), napokon pored alfabetskih registara autora, bogova, naroda i stvari (str. 357.—371.) — knjiga sadržaje 23 potpuno izrađena predavanja, i to: 11 u francuskom, 10 u njemačkom i 2 u talijanskom jeziku. Prema temeljnom sadržaju podijeljena su ta predavanja u generalni i specijalni dio. Generalni dio obuhvata radove sa područja metode i pomoćnih znanosti religijske etnologije (str. 20.—142.). A dadu se ovako razvrstati i označiti: bilansa i perspektiva rada religijske etnologije (Schmidt) i religijska historija u Italiji (Padovani), pobjeda historijske metode u etnologiji (Pinard) i kriteriji za određivanje relativne kronologije najstarijih kultura (Schmidt); zatim snošaj između pojedinih rasa i kultura (Lebzelter) i utjecaj ekonomije na kulturni razvoj (Koppers); napokon kauzalno mišljenje primitivnih naroda u vezi sa emocionalnim elementom u religiji i u magiji (Lindworsky), važnost diferencijalne psihologije za religijsku etnologiju (Wunderle) i psihološke analogije u religioznom životu (Pinard). Specijalni dio obrađuje dvije međusobno uže povezane teme: o etičkoj svijesti i o ideji otkupljenja u rodu ljudskom (str. 143.—335.). Ovamo ponajprije idu originalni, najnoviji i dosada još neobjelodanjeni izvještaji etnografa, koji su na »licu mjesta« istraživali religiju i etiku primitivnih naroda, i to: na Ognjenoj Zemlji (Gusinde), u centralnoj Africi (Schumacher), na Madagaskaru (Dubois) i na Malaki (Schebesta). Na njih se nadovezuju radovi, u kojima su etnolozi, historici i psiholozi proučavali etičku svijest ili ideju otkupljenja kod većih grupa naroda ili u određenim periodama povijesti. Dadu se pak poredati ovako: općenita pitanja etičke etnologije (Schmidt), etička podloga primitivnih kultura (Wunderle), žrtve altajskih stočara u vezi sa grčko-orijentalnim misterijima (Gahs), etička ideja u Egiptu u grčko-rimsko doba (Calderini), pojam religijsko-etičke čistoće kod Semita (Lemonnyer); nadalje kulturni heroji ili t. zv. spasonosci